

Співець Митуса

Микола Костомаров

Словутнього п'вца Митусу, древле за гордость не восхот'вша служити князю
Данилу, раздраного, акы связаного, приведоша...

Ипат. летоп., стр. 180.

Гине сила Дажбожого внука: татари плюндрують,
Князі кують коромоли, не дбають об вірі і людях.
Куриться Галицька волость, дим до Бескидів простягся,
Впав Володимир Волинський; Києва вже не підняти.
Князь Ростислав із Данилом не милують землю Дністрянську;
Угри і ляхи біди додають; в Перемишль набігає
Князь Костянтин; коромолує з ним на Данила владика.
Кріпший за всіх в Перемишлі співець словутний Митуса.
Шаблі не носить співець і грудей щитом не вкриває –
Піснями сипле на князя, гострими ніби стрілами,
Піснями люд стурбував і хіть до війни підливає.
Красних не хвалить дівиць Митусина пісня шалена,
Мирного людям життя не пророчить, не гріє одваги
На супостата: усобиці й смути та пісня виводить.
От уже град Перемишль Андрій облягає повками,
Ласкаво згоду дає – не радить на згоду Митуса.
Рано в неділю ступають повки княженецькі до штурму,
Спершу гарцяють стрільці, а там подаються пороки.
Ввечері князь в Перемишль уступа, закували владика,
Силу взяли на поток непокірного люду; подрали
Тули боброві у їх і барсучі і вовчі прилбиці.
Інші біжать по чужинах; не втік словутний Митуса.
Він, що колись не схотів заспівати Данилові, бранцем
Став тепер перед князем Данилом словутний, а буїсть
Давня у серці... Не впав на коліна, лице не поблідло.
Грізно поглянув на його Данило і мовив словами:
– Гордий співаче, славний співаче! Бунтовниче клятий!
Що, солов'їний голос зміняв на гадюче сичання?
Бог дарував тобі силу, ти одмінив її бісу!..

Чом, як Боян стародавній, ти не співав нам про славу
Предків великих? Чом не навчав нас добру і согласці?
Чом од гріхів не впиняв нерозумних огненним словом?
- Княже, - одвітив Митуса, - ось я заспіваю вам пісню:
Ріжтесь, кусайтесь, бийтесь, попелом Русь посипайте,
Пийте братерною кров, умивайтесь сльозами народу. -
От до вас добрана пісня! Іншої вам не почути!
Що вас спиняти? Що вам співати? Шкода, опізнились!
Помста за помсту, кара за кару, лихо за лихо!
Кончились віки, сповнилась чаша, грім розпалився:
Суд неминущий, суд невмолимий, - написана доля!
Кончились віки! Зілля сухеє огонь поїдає.
Хай поїдає! Хай пропадає Русь із князями!
Боже прокляття чорними хмарами висить над нею;
Хмари згустіють, віки пролинуть, і знов, хоч не скоро,
Знову розгонить яснее сонце туман віковичний;
В той час-годину інших пісень співці заспівають
Іншим князям, та не вам, - іншому руському люду!..